

Hørings svar NOU 2023:17 Nå er det alvor – Totalberedskapskommisjonen

Veterinærforeningen takker for muligheten til å komme med innspill til NOU 2023:17 - totalberedskapskommisjonen der det er vurdert hvordan de samlede beredskapsressursene kan benyttes best mulig i fremtiden.

Veterinærforeningen organiserer majoriteten av norske veterinærer. Våre medlemmer arbeider med dyrehelse, dyrevelferd, beredskap, mattrygghet og folkehelse over hele landet. En forutsetning for alt dyrehold er tilgang til veterinærer. Vi har derfor en stor andel av våre medlemmer bosatt i tynt befolkede områder i distrikts-Norge. Veterinærforeningen sendte på forsommeren 2021 høringssvar til [NOU 2021:6 Koronakommisjonen](#). Vi satte i svaret fokus på tiltak vi mener må vektlegges i framtidig beredskapsarbeid.

Til NOU 2023:17 har vi konsentrert oss om innspill til kapitlene 5, 16, 17 og 25.

Generelt

Veterinærenes samfunnsoppdrag er definert i formålsparagrafen til dyrevelferdsloven:

§ 1.Lovens formål

Lovens formål er å bidra til at dyrehelsepersonell utøver forsvarlig virksomhet og dermed bidrar til god dyrehelse, forsvarlig dyrevern, trygg mat og ivaretagelse av miljøhensyn.

Samfunnsoppdraget gjenspeiler den brede biologiske kompetansen som veterinærer besitter gjennom sin utdanning og arbeidsområder. Alle alvorlige hendelser i samfunnet vil på en eller flere måter få konsekvenser for mattryggheten, samt tilgang på forsyning av drikkevann og derved også folkehelsen. Mattilsynet er den sentrale aktøren når det gjelder dyrehelse, dyrevelferd og har god og mangfoldig veterinærmedisinsk kompetanse blant sine ansatte. Sammen med Veterinærinstituttet og veterinær kompetanse hos FHI, har man brukbar veterinærmedisinsk kompetanse på sentralt hold i beredskapssammenheng.

Derimot skorter det på veterinærmedisinsk kompetanse både hos statsforvalterne og i kommunene når det gjelder organisering av beredskapen. Selv om Mattilsynet har rutiner for samarbeid både med statsforvalterne og kommunene ved alvorlige hendelser, er det ikke etablert systemer og rutiner for veterinærmedisinsk kompetanse i disse organenes beredskapsarbeid. Veterinærforeningen er av den oppfatning at det vil styrke beredskapen lokalt og regionalt om veterinærmedisinsk kompetanse rutinemessig inkluderes i beredskapsarbeidet. Dette vil også styrke samarbeidet mellom Mattilsynet og regionale og lokale aktører når hendelser oppstår, og særlig kommunene vil få en bedre forståelse av egne oppgaver og ansvar gjennom en slik organisering.

Kapittel 5

Som nevnt i kommisjonens kapittel 16.5.7 har kommunene etter dyrehelsepersonellovens § 3a ansvar for å sørge for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell, og organisere en klinisk veterinæravakt utenom ordinær arbeidstid.

Landet er delt inn i totalt 160 vaktområder, hvor et ulikt antall kommuner samarbeider om denne type tjenester i hvert vaktområde.

I utgangspunktet skal derfor alle kommuner ha tilgang på veterinærmedisinsk kompetanse gjennom vaktordningene.

Beredskapskommisjonen anbefaler i kapittel 5 å innføre krav om lokale beredskapsråd og sikre kommunene tilgang på en beredskapskoordinator i minimum 50 % stilling.

Veterinærforeningen mener at det er nødvendig å sikre veterinærmedisinsk kompetanse i de lokale beredskapsrådene, og foreslår at dette ses i lys av den allerede eksisterende infrastruktur når det gjelder veterinæravtomsråder over hele landet.

Kapittel 16

Beredskapskommisjonen omtaler i sin rapport om mattrygghet (16.5.7 og 16.6.7) at tilgang på veterinærtjenester er en forutsetning for matproduksjon og dyrevelferd i hele landet, og betydningen av en helse. hvor samspillet mellom Mattilsynet og næringen er av vesentlig betydning for håndtering av utbrudd og alvorlige hendelser. I og med at alle hendelser oppstår og foregår lokalt, har kommuner og statsforvalteren også viktige roller i dette samarbeidet, og vi savner en beskrivelse av kommunenes medvirkning i samspillet mellom Mattilsynet og næringen på dette området.

Kommisjonen omtaler Landbruks- og matdepartementets rapport om tilgang på veterinærtjenester som ble ferdigstilt i mars 2023. I rapporten foreslås det en rekke tiltak for å bedre veterinærtilgangen. Rapporten slår fast at veterinærer har kompetanse som gjør dem egnet til å ivareta andre stillingstyper enn utøvende klinisk veterinærvirksomhet som f.eks. arbeid med miljørettet helsevern, beredskap, laboratorievirksomhet m.m og vurderer i anbefaling nr. 8 at økt bruk av veterinærer i stillinger i lokal forvaltning kan være et treffsikkert tiltak.

Før Mattilsynet ble opprettet i 2004, var kommunene sikret veterinærmedisinsk kompetanse gjennom de interkommunale næringsmiddeltilsynene, ledet av en by- eller kommuneveterinær. Flere av oppgavene til de interkommunale næringsmiddeltilsynene ble ikke med i overføringen til Mattilsynets portefølje, og ble enten privatisert, eller overlatt til kommunene å løse på egen hånd. Dermed forsvant deler av veterinærmedisinsk kompetanse i lokal forvaltning.

Veterinærforeningen mener at en gjeninnføring av kommuneveterinærstillinger mange steder i landet vil være fornuftig, og bidra til både å løse veterinærkrisen i klinisk sektor og samtidig styrke kommunenes beredskap mot alvorlige hendelser.

Tilgang på lokal veterinærmedisinsk kompetanse i kommunen vil også kunne bidra som en ressurs for Mattilsynet når kommisjonen erfarer at «stramme økonomiske rammer utgjør en risiko for at beredskapen på myndighetsnivå svekkes»

I tillegg vil Veterinærforeningen i denne sammenhengen påpeke at Mattilsynet er dimensjonert for arbeid i «fredstid».

I flere år har Mattilsynet måttet arbeide i en «krigslignende» situasjon med langvarige og pågående utbrudd av alvorlige hendelser som har samfunnsmessige konsekvenser. Eksempler er utbrudd av fugleinfluenza, storfetuberkulose, MRSA i svinebesetninger, uværet Hans, import av kjæledyr og potensiell trussel om radioaktive nedfall som følge av krigen i Ukraina, og utbrudd av svinepest i Sverige.

Dette fører til stor belastning på personellmessige ressurser i Mattilsynet og svekker evnen til å utføre mange lovpålagte rutineoppgaver.

Kapittel 17

Beredskapskommisjonen beskriver i sin rapport når det gjelder vannforsyning Mattilsynets vurdering av status for drikkevannet i Norge:

- Distribusjonssystemet for drikkevann må utbedres og oppgraderes.
- Beredskap og leveringssikkerhet må styrkes. Vannverkseierne må utarbeide og oppdatere beredskapsplaner og øve på disse.
- En nasjonal oversikt over hensynssooner for drikkevannskilder mangler og bør utarbeides.
- Løsningen for innrapportering av data fra vannverkseierne bør også moderniseres.

Dette er oppgaver som påhviler kommunene og lokale myndigheter, og stiller krav til at kommunene besitter nødvendig kompetanse på området. Mye av denne kompetansen inngår i den grunnleggende veterinærmedisinske kompetansen, og understreker også betydningen av at kommunene kan løse disse oppgavene gjennom å opprette kombinasjonsstillinger som kommuneveterinærer.

Kapittel 25

Kommisjonen drøfter i kapittel 25.2.3 bedre utnyttelse av variabel og fleksibel beredskapskapasitet og tar til orde for at bruk av alternative ressurser som veterinærer og tannleger kan benyttes.

Veterinærforeningen vil peke på at under Covid 19 pandemien benyttet flere europeiske land i utstrakt grad veterinærer til vaksinerings. Vi har forstått det slik at norske myndigheter så problemer med at eksisterende lovverk kan utgjøre et problem i vårt land siden veterinærer ikke er definert som helsepersonell. Dette må i så fall løses regulatorisk for fremtiden.

I tillegg er det en lang rekke smådyrklionikker over hele landet med både materielle og personellmessige ressurser som kan være et viktig bidrag i fremtidige folkehelsemessige alvorlige hendelser. For å kunne utnytte slike ressurser er det viktig at alt veterinært personell defineres som samfunnskritisk personell under fremtidige hendelser, ikke bare de veterinærene som arbeider med matproduserende dyr.

Vi støtter derfor kommisjonens anbefaling om at det må planlegges og øves for bruk av ulike typer personell, inkludert veterinærer på alle områder med tanke på fremtidige alvorlige hendelser.

Avslutning

Oppsummert støtter Veterinærforeningen forslaget om å innføre krav om lokale beredskapsråd og etablering av nettverksbasert forsterkningsordning for kommunal krisehåndtering. I kravene til lokale beredskapsråd bør veterinærmedisinsk kompetanse inngå. Samhandling med kommunelegetjenesten er en viktig forutsetning for å håndtere en helse utfordringer på lokalt nivå.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Dette bør kombineres med opprettelse av kommuneveterinærstillinger som vil være et viktig bidrag til å løse veterinærkrisen og sikre tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell og organisering av en fungerende vaktordning utenom ordinær arbeidstid.

Med hilsen

Den norske veterinærforening

Margrethe Brantsæter
Generalsekretær

Ellef Blakstad
Spesialrådgiver